

שתי ארטילריות שדה

(מתכונת ארה"ב - מתכונת ה.קהיליה*)

מאת קפיטן ג. א. ווד

רגימנטים של שדה בכל דיביזיות-רגלים. כל רגימנט מונה שלוש סוללות, שמונה תותחים בכל-אחת. בסך-הכל 24 תותחים ברגימנט ו-72 בדיביזיה, כולם קלים. לכן ברור, שתודות לכלים בעלי קוטר הגדול יותר יש לארטילריה הדיביזיונית של הדיביזיה הא-מריקאית יותר כוח אש מאשר בזו שלנו. איותו האיוון הנכון של עצמת-אש — ענין לסברה הוא, וללא ספק נבדלות הדעות בהרבה בשני השירותים*.)

ארגונה של סוללה

אחד ההבדלים העיקריים במבנה הארטילריה בין שני הצבאות טמון בארגון הסוללה. בסוללה הקנדית שתי "מחלקות" בנות ארבעה תותחים כ"א וכן מחלקת מפקדה סוללתית. זו האחרונה אחראית למינהלת המחלקות ה"תותחניות", לתיאום מדידות הסוללה, ולטיפול במוצב הפיקוד של הסוללה. כל מחלקת תותחים מסוגלת לפעול ללא קשר עם השניה וללא עזרה או הכונה ממוצב הפיקוד הסוללתי. יש לה מוצב פיקוד מחלקתי משלה, האחראי לבקרת אש התותחים, לביצוע המדידות המחלקתיות ולקביעת הפרטים שיש להעבירם אל התותחים כפקודות אש. לעומת זאת, אחראי מוצב הפיקוד הסוללתי לת"ר אום אש הסוללה על מטרות רגימנט או על אלו של רמות גבוהות יותר ועל מטרות סוללתיות מסוימות. לצורך זה מאורגן מוצב הפיקוד הסוללתי באופן שיוכל לבצע את אותה עבודה טכנית הנעשית גם ע"י שני מוצבי הפיקוד המחלקתיים, לפקח על כל העבודה הטכנית שנעשתה ע"י מוצבי-הפיקוד המחלקתיים וכן לבקרה סופית. כל פרט בסידרת-פקודות-האש מתאשר, איפוא, לפחות פעמיים — ובדרך כלל: שלוש פעמים — ע"י ביקורות שאינן תלויות זו בזו, במפקדת הרגימנט אין מבצעים כל עבודה טכנית, אולם אש הסוללות נמצאת תחת פיקוח ומתואמת בטלפון ובאלחוט דרך מוצבי הפיקוד הסוללתיים.

* אמנם, אין ארטילריה בינונית אורגנית בדיביזיה הקנדית אולם רגיל הוא שרגימנט ארטילריה בינונית מאגד-ארטילריה-מלכותית-של-ארמיה מוקצה לארטילריה דיביזיונית כאשר היא בפעולה.

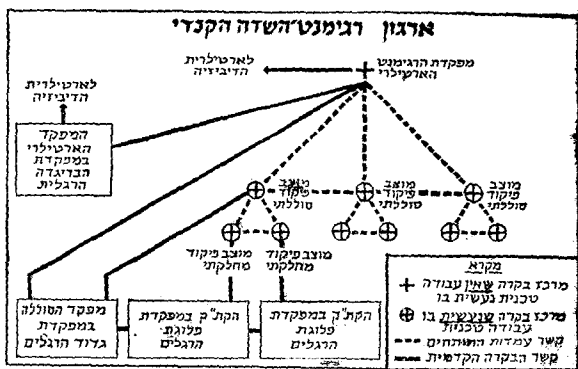
היוצא עטור-נצחון ממלחמה רבתי, נוטה לחשוב שהחיל שלו או השירות שלו הוא המוכשר שבחילות או בשירותים והמזהיר שבהם. וזאת — ללא התחש-בות בפועלם של חבריר-לנשק ובגי-בריתו. זהו יחס בריא, בתנאי שלא ינקטו בו עד לקיצוניות מגוחכת. בהיותי תותחן בצבא הקנדי לקיתי ביחס כזה כלפי החיל שלי, בפסלי חלקית את אותם היתרונות הקי-רים בארטילריה של צבאות אחרים; ובמיוחד של אלה שמחוץ לחבר העמים הבריטי.

שהיתי בארה"ב לתקופת-שירות ופגשתי במשך תקופה זו מספר קציני תותחנים אמריקאיים טובים מאוד, בהיותי אדם ישר למדי נאלצתי להודות שאר לי יודעים גם תותחנים שאינם בריטים או קנדים, להשתמש בארטילריה — ואף באורח תכליתי למדי. במאמר זה אשתדל להשוות את אורחי-השימוש הנהוגים בארטילרית-שדה (ברמות הגדוד והרגי-מנט) אצל תותחנים בכוחות ארצות-הברית עם אלה הנהוגים אצל חבר העמים הבריטי בציני את עיקרי הדומה והשונה שבשתי השיטות. תקותי שמאמר זה יעזור לנו להבין את איש-התותחנים האמריקאי ואת דרכיו.

אין בדעתי להשוות את סגולותינו הטכניות לאלו של איש-התותחנים האמריקאי, אולם מהמעט שהכר-תי מאורחות התותחנות של ארה"ב, אוכל לומר שאין איש-הארטילריה האמריקאי צריך להתבייש בפני משהו.

גודל-התותחנים הדיביזיוני של ארה"ב מאורגן במתכונת של שלוש סוללות, ששה תותחים בכל-אחת מהן. בדיביזיות-הרגלים שלושה גדודי ארטי-לי-ריה-קלה החמושים בהאוביצרים בני 105 מ"מ; וגדוד אחד של ארטילריה בינונית, שבו 18 האוביצ-רים בני 155 מ"מ. בסך-הכל 72 האוביצרים בארטי-לריה הדיביזיונית, אשר רבע מהם הנם בינוניים.

לעומת-זאת, קובעת המתכונת הקנדית שלושה

דיאגרמה מס' 1.

בנות דיאגרמה ניתן לראות עבנה רגימנט שדה קנדי בטיוב לבריגדת רגלים, למטן הפשטות מצויינים קשרי הבקרה הקדמיים של סוללה אחת בלבד. הקשרים הבסיסיים הם כמתואר בדיאגרמה. המערכת השלמה היא מסובכת הרבה יותר, בהשתתשה בקרין ובסלפון.

בסוללה הקנדית נישאים התחמושת והדלק (בנוזין, שמן וחומר ייסיכה) ב"תובלת הסוללה", ואילו אספקתם מחדש מתואמת ע"י הרגימנט. לעומת זאת נקבעה בגדוד האמריקאי סוללת שירות למילוי תפקידים אלה ונוספים. ההבדל הנו בהקצאת רכב בלבד ובשני הצבאות אין לו השפעה של ממש על אופן הפעולה של היחידות משני הטיפוסים; כי בשני המקרים השליטה הנה מרוכזת — ולעומת זאת יש ביכולתה של סוללת השירות האמריקאית להתפרק לפלגות, להתפצל לחלקים-חלקים אשר כל אחד מהם עשוי לשרת סוללת תותחים אחת באם יידרש. הדבר כתנאי פעולות עצמאיות של סוללות בודדות. טוב להשוות את סוללת ארה"ב עם ה"מחלקה" שלנו. סוללה זו מאורגנת, מתפרסת ולוחמת כיחידה אחת מאוחדת. האש שלה מבוקרת ישירות ממוצב פיקוד סוללתי, אולם העבודה הטכנית נעשית ע"י מרכז-ניהול-האש במפקדת הגדוד. קציני הסוללה אחראים לפריסת הסוללה, לפיקוד על עמדת התותחים ולבקרת האש בהתאם להוראות המנ"א (מרכז-ניהול-האש) הגדודי.

גדוד-התח"ם של ארה"ב מבוקר בקשיחות רבה יותר מאשר הרגימנט הקנדי המקביל לו. אש כל הסוללות על כל סוגי המטרות מבוקרת ממרכז-ניהול-האש הגדודי, המבצע את כל העבודה הטכנית בשביל הסוללות. כל הקת"קים מפנים את דרישותיהם לאש אל המנ"א — והוא מצדו מקצה סוללה או כל כמות של סיוע, אשר לדעתו דרושים למשימה, אחר כך מעביר הקת"ק את פקודות-האש למרכז-ניהול-האש ההפכו לפקודות-לביצוע לסוללה או לסוללות

הנוגעות בדבר. פקודות אלו נמסרות ללא עיכוב לתותחים; מרכז-ניהול-האש מבצע תפקיד דומה מאוד לזה של מוצב פיקוד של סוללה קנדית בתנאים מסוימים. למרות ששיטת ארה"ב דורשת ממוצבי הפיקוד הסוללתיים ביצוע עבודה טכנית בכל-עצם — שמתי לב שלא תמיד מבצעים זאת ושקיים שוני בין יחידה ליחידה. על-כל-פנים זהו הרצוי, אולם, ברוב המקרים, אינו חיוני לפעולת היחידה. תפקידו העיקרי של מוצב פיקוד סוללתי, לאחר פריסת הסוללה, הוא הפיקוח הכללי על המוצב. מהאמור לעיל נובע שהסוללה הקנדית נושאת את עצמה במידה רבה יותר מוז האמריקאית המקבילה לה; ואולי אף נכר נה יותר לנהל פעולות עצמאיות. מכל-מקום, אין זאת אומרת שהיא, בתור שכזו, יכולה לפעול ביתר תכליתיות.

ההבדל הבולט בין שתי סוללות הוא במקום המצאה של קבוצת הפיקוד. פיקוד הסוללה האמריקאית מתרכז במפקדת הגדוד הארצילי ובמוצב הפיקוד הסוללתי, שעה שפיקוד יחידת-המשנה הקנדית נמצא במוצב התצפית ובמפקדת היחידה המסתייעת. בסעיפים מאוחרים יותר נדון ביתרונות היחסיים של שתי שיטות אלו.

השיטה המרוכזת של ניהול אש כפי שהיא מתבצעת בגדוד ארה"ב יש בה יתרונות ומגבלות גם יחד. בשיטה זו ניתנים פחות מומחים לעבודה במוצב הפיקוד ובמנ"א. אנשי-מדידה וחיללים אחרים במפקדת הגדוד מאומנים בתפקידי מרכז-ניהול-האש למען ספק תחלופת למומחים. עם הפחתת מספר המומחים המאומנים היטב, פוחתות גם הבעיות באימון הראשוני של היחידה. זהו שיקול חשוב עד למאוד; וביחוד בשלבי הגיוס המוקדמים כאשר זמן האימונים הוא יקר מכל, כוחות-ההדרכה עמוסים למעלה מן המידה, ויש צורך לאמן יחידות במהירות. לפי השיטה האמריקאית יכול מספר מצומצם של מומחים מאומנים למשוך בעול לתקופה מסוימת (מוגבלת אמנם), עד אשר יובאו שאר האנשים לרמה המניחה את הדעת ע"י אימון-תוך-כדי-עבודה. דבר זה נכון גם לגבי היחידה הקנדית, אלא שבה יידרשו יותר מומחים בתחילה. לפי ראות עיני, אחת המגרעות העיקריות של השיטה המרוכזת היא בזה ש"כל הביצים הן בסל אחד": במרכז ניהול האש. אין כאן מידת הגמישות הקיימת בשיטה השנייה. כל עוד מוצב הפיקוד של סוללת ארה"ב אינו מסוגל ליטול על עצמו את כל עבודתו הטכנית ולשאת בה, להקים קישור עם יתר הסוללות ועם הקת"קים — הנו תלוי לגמרי במרכז-ניהול-האש הגדודי באשר

לירי התותחים ולתיאום עם אש הגדוד. לפי שיטת הבקרה הקנדית אם ישותק איזושהו מבין מוסדות הבקרה — לא ישפיע הדבר כלל אף על אש של אחד מתותחי הגדוד ולוא גם לתקופה הקצרה ביותר. וזאת — הודות לכפילות כל דרכי הביקורת. לפי השיטה המרוכזת, בהתאם לנוהל (אך כנראה לא תמיד בפועל) ממקמים את עצמם כל המפקדים הבכירים במרכז־ניהול־האש או בקרבתו. במקרה שישותק אזור זה ע"י אש אויב — יהיה צורך שקצין נמוך, יחסית, יטול לידיו ומניח את הבקרה על אש הגדוד. אם כי אפשרות כזו הנה בתיביצוע, הרי המצב שינצר אינו המצב הרצוי ביותר.

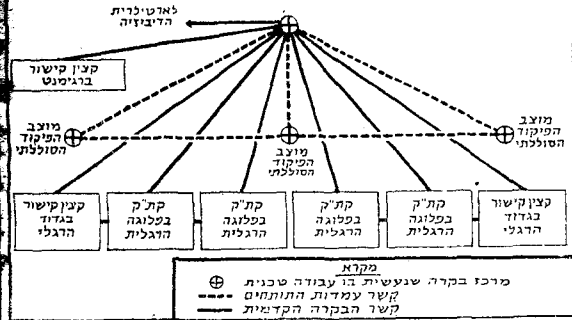
אפשרויות העתיד

אמנם, נסיון העבר מלמדנו כי שיתוקו של מרכז־ניהול־האש ולוא אף לתקופה קצרה הוא מקרה נדיר מאוד. אולם בהתחשבונו עם ארטילריית היריב מולה אנו עשויים לעמוד בסכסוך העתיד לבוא — וביחוד בשלבים המוקדמים כאשר נהיה, קרוב לודאי, במצב התגוננות — מקרים כאלה לא יהיו מרוחקים מכדי שנקחם בחשבון ברצינות מרובה. אילו פיתחו ארה"ב תרגולת־קבע להעלת אש הגדוד בלעדי מרכז ניהול האש, ואילו ביצעו כל הסוללות את עבודתן הטכנית באדיקות — כי אז לא היה מקום לביקורת זו. אם אזורי־התותחים שלנו יהיו נתונים להפצצה פתאום מית וכבדה ובאותו זמן יותקף קשות חיל־הרגלים — כבעבר כן עתה, יהיה על הארטילריה שלנו לשחק תפקיד עיקרי בהדיפת ההתקפה. את סכנת איבוד השליטה אנו מפחיתים ע"י פיזור העבודה הטכנית לסוללות, ע"י הכפלתה ברמת ה"מחלקה" וע"י ביצועה בעמדת התותחים עצמה. אם יושמד מוצב פיקוד מחלקתי, יקבל מוצב הפיקוד הסוללתי את העניינים לידיו כי הוא מסוגל לעשות כך בכל עת; ואם ינוטרלו או יושמדו תותחי מחלקה אחת, לא יהיה, אמנם, צורך במוצב הפיקוד המחלקתי — אולם יתר חלקי הרגימנט יכולים להמשיך לירות בדרך הרגילה. לפי השיטה הקנדית, יוכלו — גם במקרה הנרוץ ביותר — לפחות כמה מתותחניו לתת אש וזאת יוכלו לעשות תחת בקרה מרכזית. אולם, מנקר־דתי־ראות עניינת מצומצמת אין, לדעתי, נימוק לצד אחד או למשנהו בדבר התכליתיות הטכנית של אחת השיטות. שתיהן פועלות כראוי, ואין אני חושב שהאחת עולה על חברתה באשר למהירות או לדיקנות.

פלע המחלוקת

עכשיו נגיע לנקודה שללא ספק מעוררת ויכוח יותר מכל שאר ההבדלים בין שתי השיטות. סבורני

ארגון גדוד־השדה של ארה"ב

דיאגרמה מס' 2

ניתן כאן מבנה גדוד תותחי שדה אמריקאי בסיוע לחטיבת רגלים בעלת שני גדודים בקו. במקרה הצורך אפשר להקצות קת"קים נוספים. הקשרים הבסיסיים מתוארים בדיאגרמה. קיימים צינורות אלטרנטיביים, רדיו וטלפון ומש"תמשים בהם בשעת הצורך.

שכאן נקודת־המוקד של הבעיה כולה, כי אילו הגענו לירי הסכם בדבר זה היה כל השאר מסתדר מעצמו. אני מתכוון לארגון הבקרה הקדמית על אש היחידה. בגדוד האמריקאי נבחרים הקת"קים מבין דרגות הקצינים הוותרים. אין זה מקרה בלתי־רגיל שהגדוד משתמש בבדיא לתפקידי תצפית קדמית לתקופות קצרות, עד אשר ימצאו קציני תחלופת או עד אשר אפשר יהיה בשדה להעניק לבד"א אלה הסמכת קצונה*). מפקד גדוד התותחנים מיוצג במפקדת גדוד הרגלים ובמפקדת רגימנט (חטיבת) הרגלים ע"י קצין קישור בדרגת קפיטן ולעתים, אם המצב מחייב זאת — אף ע"י מיג'ור*). הם קציני קישור ממש באשר אין להם אחריות פיקודית ותמיד הם חיים עם היחידה המסתייעת, אף כשהיא אינה בפעור לה. מפקד גדוד התותחנים מבקר במפקדת חטיבת הרגלים לפחות אחת ליום ובמפקדת גדוד הרגלים לעתים תכופות. קציני הקישור חייבים לפעול כיוע־צי ארטילריה למפקדי היחידות המסתייעות וכנצי־גים של מפקדם־הם אצל חיל־הרגלים. כמרכן הם אחראים לפיקוח על הקת"קים כמעט כפי שעושים זאת מפקדי הסוללות הקנדיים.

מהו הסיוע ארטילרי שינתן לגדוד הרגלים? זהה־לטה הסופית בזאת נתונה בידי מפקד התותחנים הבכיר הנוגע בדבר, המיוצג בדרך כלל ע"י קצין המבצעים של גדוד התותחנים (בדרגת מיג'ור).

* הכונה לאפשרות הקיימת בתקופות מלחמה להעניק דרגת־קצונה לאיש ביחידה־פועלת, מבלי שיוסמך תחילה בבי"ס להכשרת קצינים. יש ומציינים מינוי כזה כ"מינוי שדה־הקרב". — המערך.
** קפיטן — מקביל לטרן, מיג'ור מקביל לרב־סרן.

ללא נטילת רשות ממפקד הסוללה השוהה במפקדת גדוד הרגלים. אבל להפעלת האש הארטילרית של הרגימנט או זו של הרמות הגבוהות יותר — נחוצה הסכמתו של מפקד הסוללה. דבר זה משתנה, כמובן, עם המצב. בכל עת מנחה מפקד היחידה הנחיות, הקובעות (לתקופה נדונה) איזו כמות ארטילריה נוספת — ועד לאיזו רמה — רשאי מפקד סוללה להשתמש בה באחריותו שלו. נוסף לאש סוללתו הוא, כאשר ירצה קת"ק לתת אש על מטרת סוללה או על מטרה גדולה יותר, יוכל לעשות כן באמצעות מוצב הפיקוד, המחלקתי, הסוללתי או הרגימנטלי שלו, לפי בחירתו הוא. סוללות ורגימנטים אחרים מבצעים את כל תיקוני הטיווח מיד עם הינתנם; בדרך זו מוכנה כל הארטילריה שהוקצתה למטרה מסוימת, לירות בזמן אחד עם התותח המטוח. הגישה האמריקאית אומרת שעל מנגנון הפיקוד להשאר באזור התותחים וכי קדימה דרושים רק ה"כלים" שיעבירו הודעות לתותחים על הצרכים ויעצו לרגלים בעניני תותחנות. במפקדת גדוד התותחנים ידוע מצבו של הקרב כולו, בעוד שלקת"ק אין אלא ידיעה מקומית בלבד. מכאן — טוען קצין הארטילריה האמריקאי — שנמוכים בדרגה מספיקים לתפקידי תצפית קדמית. יחד עם זה, מקיים מפקד הגדוד את הקשר הדרוש עם מפקד הרגלים. בבקרו לפחות אחת ליום במפקדת חטיבת הרגלים. הארטילריה של חבר-העמים סבורה שיש לקיים את הפיקוד על האש מהעמדות הקדמיות, בסמוך לחילות המסתייעים. עמדתנו היא שהאיש במקום (התותחן) חייב להיות מסוגל לפנות אל המקביל לו בחיל-הרגל לים ולהודיע לו באורח מוסמך: "אתן לך את האש שאתה רוצה", או: "אינני מיעץ לפעול כך מסיבות כאלה וכאלה". לאחר שיוודיע מהן הסיבות, חייב

במנ"א. הקת"ק רשאי לבקש אש, אולם אינו רשאי לדרשה או לצוות על הפעלתה אפילו מגדודו הוא או מסוללתו הוא. מסתבר שההחלטה הסופית נתונה בידי הארטילריה אפילו עד אל הרמה של הארטילריה הדיכויזיונית. אחר כך חייב מפקד הדיכויזיה (הרגלית) להחליט. איני מתכוונן לרמוז בכך שבשיטה זו שורר חוסר הרמוניה בין הרגלים לבין התותחנים של ארה"ב, משום שאין זה נכון; ברצוני היה לציין רק את ההבדלים שבין הלכי המחשבה השונים שלנו בשאלה זו.

זו לעומת זו

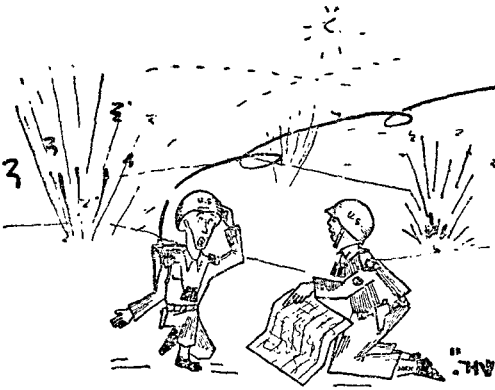
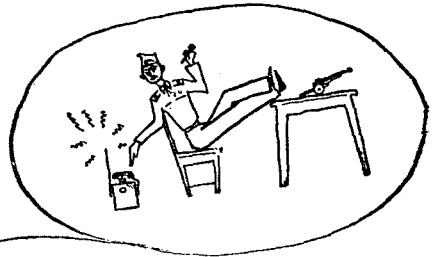
ברגימנט הקנדי נוהגים לפי נוהל הפוך. הקצינים הנמוכים (לויטננטים) אחראיים לעמדות התותחנים ולכל המדידות והעבודה הטכנית. הקצינים הבכירים חיים ועובדים עם היחידות המסתייעות. למשך הפעולה, "מתבסס" מפקד הרגימנט במפקדת החטיבה (הרגלית) המסתייעת. הוא מבקר את יחידתו יום-יום כדי לעסוק בענינים התובעים את תשומת לבו האישית. מפקדי הסוללות (קצינים בדרגת מיג'ור) חיים ועובדים איש-איש אצל מפקד אותו גדוד הרגלים אשר לו מסייעת סוללתו. מפקדי המחלקות (קצינים בדרגת קפיטן משמשים קת"קים לגדודים הללו, בהמצאם עם מפקדי הפלוגות הרור באיות הקדמיות. כאשר הגדוד המסתייע או החטיבה המסתייעת נמצאים בעתודה או מחוץ לפעולה — רק אז חוזרים הקצינים הבכירים ליחידותיהם וחיים שם.

מפקדי המחלקות הנם קציני התצפית הקדמיים. הם רשאים לדרוש אש מסייעת ישירות ממחלקת-תיהם. בדרך כלל רשאים הם להפעיל את אש הסוללה

(* לויטננט — מקביל לסגן.

הקת"ק הקנדי: "אתה רוצה אש? בבקשה!!"

הקֶמֶךְ האַמְרִיקָאִי: „אתה רוצה אש? אנסה להשיג חיטה“

שונות, אולם אנו מכירים במידה שזה בחשיבות הקשר ופועלים לפי אותם העקרונות כדי להבטיח גמישות מכסימלית ולהפחית עד למינימום את סכנת ההתמוטטות. בשתי השיטות מעמידים אנו לרשות הצבאות את האפיקים הראשיים — את מערכות-הקשר של הבקרה הקדמית שלנו — לשירות המודיעין הקרביי). שנינו פועלים כמעט באדיקות על פי עקרון ריכוז-האש, ומתנגדים נמרצות לנטיה כלשהי לפזר ולבזבז את המאמץ התותחני. שני החילות תרמו משורותיהם חלק הגון של מפקדים ברמות העליונות. שניהם הצליחו לשכנע את חבריהם בחילות ובשירותים אחרים, כי ככל שנרבה להדגיש את חשיבות התותחנות בסלילת הדרך לפעולות מוצלחות, בכל שלבי המלחמה — לא נוכל להגזים בהדגשתה. מהאמור לעיל מסתבר שהארטילריות של ארה"ב ושל חברה-עמים, אם גם נבדלות הבדל-מה באמצעים בהם הן נוקטות להשגת המטרה, פועלות לפי אותם עקרונות בדוקים ומביאות לידי תוצאה כמעט שנת: אש מרוכזת על הקרקע במקום ובשעה שהיא דרושה.

* הכונה הנה, כנראה, לתצפית — אשר בה עדישה הארטילריה — בעוד הרגלים הם המספקים הראשיים לידיעות-באמצעות פטרולים. — המער.

התותחן להשאיר בידי איש חיל-הרגלים את ההחלטות, היות והאחריות לקרב שעוסקים בו מוטלת על המפקד הרגלי. התותחן נמצא שם כדי לעזור וליעץ לו, ולא בכדי לחחום את הקרב „שלו“ בדרך הנראית לו. הואיל ואנו פועלים לפי עקרון זה, ממנים אנו קצינים בכירים למדי (נמוכים בדרגה אחת מאנשי חיל-הרגלים אתם הם באים במגע) לתפקידי תצפית קדמית למען יתחשב המפקד הרגלי בדעותיהם ולמען תורגש השפעתם.

הגרול שבהבדלים

זוהי הנקודה העיקרית אשר בה נבדלות מחשבר תינו; וקשה מאוד לתותחן לשכוח את הרגליו ונטויותיו ולהשקיף על הבעיה באובייקטיביות גמורה, כי לשני קוי ההוכחה יתרונות משלהם. אפשר אולי להצביע על כמה מקרים בהם נפגע הסיוע הארטילרי האמריקאי כתוצאה מחילוקי דעות בין חיל-הרגלים וחיל-התותחנים שניתן היה למנעם אילו היה במקום איש-ארטילריה בכיר יותר. מאידך גיסא יוכל איש-התותחנות האמריקאי לציין אלפי מקרים של יחסים הרמוניים עד כדי כך שלא ניתן לשפרם כלל.

גם הבדלים אחרים קיימים בין היחידות שבשני החילות אולם הם פחות-יערץ. יש לנו שיטות קשר

הקורא, זכור!

ה„מחלקה“ הבריטית, המונה 4 כלי-ידיה, דומה סוללת-השדה האמריקאית שהיתה עוד במלחמה בעצמתה לסוללות של צבאות רבים השניה בת 4 כלי-ידיה (בדומה למחלקה בעולם הבריטית), מונה היחס 6 כלי-ידיה.